

1340

Vuitanta

(ALDC, VIII, 1967. *Vuitanta*)

El cardinal que designa “vuit vegades deu, setanta-nou més un” (*DIEC*) s’expressava en llat. cl. amb OCTOGĬNTA, canviat en OCTAGĬNTA i després reduït en llat. vg. a OCTANTA, origen del cat. *vuitanta* format per *vuit* i un segment final en *-anta*, propi dels cardinals que van de *quaranta* a *noranta* i que contrasta amb el segment *-enta* del cast., port. i gall. (cf. mapa 1155). El seu nucli és *vuit*, com hem dit (cf. mapa 1127), der. de ōCTO, que, a través de *[wojt] i de *[w'ujt], va donar en primer lloc [ujt] (s. XIII), com *hui* de HŌDIE (cf. *PALDC*, III, mapa 326), [u'it] amb canvi d’accent, i, per reforç consonàntic velar, *güit* (s. XVIII). Una altra evolució a partir de [w'ujt] va ser *vuit* (s. XIV). Les var. d’aquest mot nuclear expliquen les dels der. *uitanta*, de *uit*; *uïtanta*, de *uït*; *vuitanta*, amb labiodental o bilabial, de *vuit*, i que, per equivalència acústica, coneix la var. *güitanta* 129. *Otxenta* 87, 93, 94, 100 és un manlleu al cast. o a l’arag. Aquesta formació en *-anta* té el seu paral·lel en fr. ant. i

avui propi del fr. de Suïssa, Bèlgica, *octante*, que a França, des del s. XVII, ha estat substituït per *quatre-vingt*, el qual, probablement a través de l’oc. *quatre-vints* (al costat de *uitanta*), ha aterrat al ross. *catre-vints* 7, però adaptant el primer element (*quatre-vints*), a voltes molt col·loquialment (*cotre-vints* 11), i el segon, afegint-hi la *-s* de pl. (*quatre-vints*, que també apareix a la loc. 174, però qualificat de “molt antic”, per tant, de caràcter genuí; d’altra banda, l’inf. de la loc. 190 ha sentit “tinc quatre vintenes”, “tinc tres vintenes”, “tinc tres vintenes i dos anys”).

Contemplat el panorama de variants, *vuitanta* és forma general, trencat per *uitanta*/*uïtanta*, d’arrel arcaica, pròpies del val. Només el ross. s’aparta d’aquesta uniformitat amb la innovació *quatre-vints*, de procedència gal·loromànica, basada amb l’antic sistema de comptar per vints (veg. Alcover, 1925-1926).

Vuitanta és l’únic mot normatiu des del *DOrt*, 1917.

